

# **Memòria colonial i sistema migratori a Catalunya -**

## **Jornada de debat**

### **Parlament de Catalunya**

#### ***Programa de l'Acte***

*Divendres, 17 de juliol de 2026, Sala 10 de 9h a 13h30*

#### **Antecedents de l'estudi**

L'estudi "Memòria colonial a Catalunya i sistema migratori" (març 2025 – desembre 2026), realitzat pel GRITIM-UPF per encàrrec de la Fundació ACSAR i IAP Catalunya, a través d'un projecte finançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, analitza els vincles entre el passat colonial de Catalunya i el tractament actual de les migracions internacionals, amb una perspectiva programàtica d'acció estratègica futura.

Les entrevistes amb actors socials, institucionals, acadèmics i de les diàspores han posat de manifest:

- La manca d'un mecanisme estable que connecti l'acció social en memòria colonial amb la definició de polítiques públiques.
- El desconeixement generalitzat de les mocions parlamentàries sobre colonialisme, fet que evidencia invisibilitat i absència de seguiment institucional.
- La necessitat de crear un espai estable de diàleg entre societat i política.

Aquest diagnòstic és l'impuls per organitzar la jornada i avançar cap a narratives inclusives de memòria col·lectiva.

#### **Justificació i Contextualització**

La **Moció 78/XII del Parlament de Catalunya (11 abril 2019)** va establir un compromís institucional per reconèixer la participació catalana en el colonialisme i l'esclavisme, assumint responsabilitat moral i promovent reparació simbòlica en línia amb els estàndards internacionals de drets humans.

La moció no es limita a una declaració: insta a l'acció política, institucional i internacional en matèria de memòria històrica, justícia global i prevenció de noves formes de colonialisme. La jornada vol donar visibilitat i veu a aquest compromís, amb especial èmfasi en el paper dels governs locals com a eix vertebrador de l'acció política.

#### **Sis punts clau de la Moció 78/XII**

1. **Responsabilitat moral:** Assumir explícitament la participació catalana en colonialisme i esclavisme.
2. **Disculpes a les víctimes:** Demanar disculpes a les societats hereves de l'explotació colonial.

3. **Manca de reparació:** Lamentar la inacció de les metròpolis colonials, inclòs l'Estat espanyol.
4. **Reparació local:** Instar els ajuntaments a revisar honors i reconeixements vinculats a esclavistes o colonitzadors.
5. **Drets humans i empreses:** Crear un Centre Català d'Empresa i Drets Humans i donar suport a un instrument jurídic internacional vinculant.
6. **Perspectiva descolonitzadora:** Vincular els llegats colonials amb les desigualtats globals i les dinàmiques migratòries actuals.

## **Objectius de la Jornada**

Organitzar una taula rodona al Parlament com a mecanisme per **legitimar institucionalment la reflexió, generar consensos i obrir un debat cooperatiu** entre societat civil i política.

Els objectius concrets són:

- **Activar la Moció 78/XII:** superar la invisibilitat i passar de la declaració a l'acció.
- **Centralitat local:** situar els ajuntaments com a actors clau en polítiques de reparació i memòria.
- **Crear mecanismes estables:** articular la memòria colonial amb polítiques públiques, evitant accions puntuals.
- **Reduir desigualtats actuals:** identificar i corregir les herències colonials que perpetuen desigualtats en el sistema migratori.
- **Impulsar cooperació institucional i social:** establir canals permanents de diàleg entre actors socials, acadèmics i polítics.

## **Programa**

**09.00 h – Obertura de portes** Recepció i identificació personal dels participants.

**09.30 h – Inici de la Jornada**

- Benvinguda institucional a càrrec del President del Parlament o membre de la Mesa.
- Intervencions de:
  - **Salwa El-Gharbi**, presidenta de la Fundació ACSAR.
  - **Prof. Ricard Zapata-Barrero** (GRITIM-UPF).
  - **Ferran Civit**: ex-diputat i ex-portaveu adjunt de la comissió exteriors, promotor de la Moció 78/XII. Contextualització.

**09.45h – Taula 1: Taula social** Coordina: **Salwa El-Gharbi**: Participants socials i experts amb dos torns de paraula (diagnosi i propostes).

- **Vivi Alfonsín**, Escriptora i activista cubana
- **Jose Luis Nvumba**, Advocat, Refugiat Polític de Guinea Equatorial
- **Celeste Muñoz Martínez**, Professora ajudant, Història Contemporània (UNED)
- **Marc Malapitan de León**, President Ass. Kalayaan Cultural Filipina Catalunya

**Intervencions dels “participants a l’estudi - Fila 0”**

**11.15h – Pausa**

**11.30h – Taula 2: Intervencions dels grups parlamentaris** Coordina: **Ricard Zapata-Barrero** Participació dels representants dels grups parlamentaris amb dos torns de paraula (diagnosi i propostes).

- Sr. Jordi Riba Colom, portaveu adjunt del Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar
- Sr. Francesc de Dalmases i Thió, diputat del Grup Parlamentari Junts per Catalunya
- H. Sra. Ester Capella i Farré, portaveu del Grup Parlamentari Esquerra Republicana de Catalunya
- Sr. Andrés Garcia Berrio, diputat del Grup Parlamentari Comuns
- Sra. Pat Silla, regidora a l'Ajuntament d'Arenys de Mar i membre del Secretariat Nacional de la CUP

**13.00h – Intervencions institucionals i reflexió final** **Martin Rodrigo y Alharilla**, professor titular d’Història Contemporània (UPF): síntesi dels aspectes prioritaris emergits del debat, oportunitats de futur i mancances a desenvolupar.

**13.10h – Cloenda** A càrrec de **Ricard Zapata-Barrero** i **Salwa El-Gharbi**: presentació de les propostes de seguiment i properes passes cap a un Pla d’acció.

## Metodologia participativa

La metodologia es basarà en dos instruments principals. En primer lloc, el **sistema de cartolines**, que permetrà recollir preguntes i reflexions del públic. El/la coordinador/a de la mesa en seleccionarà algunes per promoure el debat, i es demanarà que cada persona s'identifiqui indicant el seu nom a la cartolina. En segon lloc, s'habilitarà un **canal posterior** mitjançant un enllaç perquè es puguin enviar reflexions fins al dimecres 22 de juliol, amb l'objectiu d'incorporar-les a l'informe final.

## Estructura de les taules

L'objectiu de les taules és “**trencar el gel**” i generar un espai inicial de debat. Cada participant disposarà de **dues rondes de paraula de cinc minuts** cadascuna. La primera ronda estarà dedicada a la **diagnosi** i a la justificació de la necessitat d'un debat vinculant entre memòria colonial i polítiques d'immigració i diversitat, amb referència explícita a la **Moció 78/XII (11 d'abril de 2019)**. La segona ronda se centrarà en la presentació de **proposades concretes** per donar seguiment pràctic a aquesta Moció.

## Dinàmica Taula social

Després de les intervencions de la taula, i per a cada ronda, els membres de la **fila 0** faran aportacions per escrit mitjançant el sistema de cartolines. La coordinació de la taula seleccionarà **sis persones** perquè intervinguin oralment, seguint un criteri de complementaritat del contingut, amb una durada aproximada de **quatre minuts** per intervenció.

El càlcul de temps és el següent: 20 minuts inicials (x 2 rondes) + 40 minuts d'intervencions del públic= 80 minuts.

## Dinàmica Taula política

En aquest cas, es promourà la interacció amb la **fila 0**. Després de cada intervenció de la taula, i per a cada ronda, els membres de la fila 0 formularan preguntes per escrit mitjançant cartolines adreçades als grups parlamentaris. El/la coordinador/a de la taula en seleccionarà cinc, i els grups parlamentaris disposaran de **tres minuts** per reaccionar i triar les preguntes que desitgin contestar.

Càlcul de temps:

- Intervencions inicials: 5 minuts × 5 grups parlamentaris = 25 minuts × 2 rondes = 50 minuts
- Respostes a cinc preguntes per ronda: 3 minuts × 5 = 15 minuts × 2 rondes = 30 minuts
- Total: 80 minuts

## **Annex: Potencials Eixos de Debat per a un futur Pla d'acció:**

1. **Pont estable societat-política:** establir canals permanents de diàleg que superin la desconexió actual entre el debat social i el polític, legitimant institucionalment la reflexió i generant consensos.
2. **Lluita contra el racisme estructural:** identificar i transformar les desigualtats vinculades a les herències colonials que encara es transmeten en el sistema migratori i en les relacions socials.
3. **Conscienciació col·lectiva:** reforçar espais de socialització i educació que facin visible la memòria colonial i les migracions, promovent una narrativa inclusiva i compartida.
4. **Instruments polítics i legislatius:** definir mecanismes a escala catalana i municipal que permetin consolidar una Agenda d'Acció amb capacitat real d'incidència.
5. **Àrees prioritàries de transformació:** actuar sobre l'espai públic, l'educació, la cultura i la cooperació internacional com a eixos estratègics per resignificar el passat i transformar el present.
6. **Memòria i reparació simbòlica:** analitzar la responsabilitat moral i impulsar la resignificació o retirada d'elements colonials en l'àmbit municipal, construint narratives públiques de reconeixement.
7. **Veus de les comunitats:** incorporar el coneixement situat de les diàspores en el disseny de polítiques i espais municipals interculturals, assegurant la seva participació efectiva.
8. **Continuïtats colonials:** establir la connexió entre el passat imperial i les dinàmiques migratòries actuals per comprendre les desigualtats estructurals.
9. **Acció intergovernamental:** coordinar Parlament, Generalitat, Diputacions i Ajuntaments per reforçar les capacitats locals en memòria i acollida.
10. **Educació i territori:** donar suport a museus i arxius locals per crear materials pedagògics i rutes educatives que integrin el relat colonial en els currículums.
11. **Agenda de futur i cooperació:** definir l'interculturalisme com a eina de convivència i orientar la cooperació internacional des de la reparació colonial.
12. **Reconèixer la immigració:** promoure un debat parlamentari per reconèixer la immigració com a bé cultural immaterial de Catalunya.
13. **Reparació institucional:** impulsar actes de disculpa formal a les societats víctimes del sistema colonial amb participació catalana.
14. **Revisió del patrimoni colonial:** revisar el patrimoni colonial des dels ajuntaments i construir narratives públiques de reconeixement i reparació.
15. **Relat públic plural:** garantir una visió plural del passat en equipaments culturals i arxius del territori.

16. **Participació de les comunitats afectades:** crear espais de diàleg estructurat amb les diàspores per construir una memòria col·lectiva inclusiva compartida.
17. **Justícia històrica:** revisar les polítiques d'immigració sota una perspectiva de drets humans i responsabilitat històrica.
18. **Cohesió social:** promoure narratives de reconeixement mutu que fomentin la corresponsabilitat generacional i la convivència.

#### **Eixos transversals**

- **Eines per establir un Pla Acció realista per els propers anys?:** transformar el diagnòstic en mesures concretes amb impacte actual.
- **Espai públic i museus:** protocols de resignificació, rol dels museus i exposicions temporals.
- **Educació i socialització:** incorporar la memòria colonial en currículums i tallers culturals.
- **Governança i institucions:** creació d'òrgans de seguiment i participació de la diàspora.